

brezverstva. Po takem tedaj ne pomaga Prusom preganjanje katoliške cerkve nič?

* Zima je letos že prve dni tega meseca hudo pritisnila po vseh deželah našega cesarstva. Silni viharji s snegom so v severnih krajih hude zamete naredili, pa tudi pri nas na Krasu. Ko so ti potihnili, je nastopil hud mraz okoli 8. dne t. m. Tako so v Krakovi na Poljskem imeli 25 stopinj mraza, v Levovu in Tarnopolu 23, v Pragi 21, na Dunaji 13, celó v Trstu 6 stopinj po Cels. gorkomeru. V Ljubljani je dospel neke dni do 14 stopinj po Reaum.

Naši dopisi.

Iz gornje Ziljske doline na Koroškem 10. dec. (*Odkup duhovne bire ali kolekture.*) V zadnjem listu „Novic“ smo brali, da tudi na Kranjskem gré za to, da bi se kolektura, ki jo od starodavnih časov dobivajo duhovni od svojih faranov, odkupila, to je, v plačilo gotovega denarja premenila, in da je deželni odbor Kranjski sklenil pozvedovati po deželi, kaj mislijo prizadeti ljudje o tem odkupu. Stvar je važna in resnega prevdarka vredna, zakaj? — zato, ker misel na odkup se ni rodila nikjer, in tudi pri nas ne, v srcih ljudstva, ki je zmirom svojim duhovnom rado dajalo biro, več, če je bilo več pridelka, manj pa, če bilo ga je malo, ampak rodila se je v glavah liberalcev, ki po vseh kotih stikajo, kako bi pretrgali vsako zvezo duhovnov z ljudstvom, in jih v tesnejšo zvezo z davkarijami spravili, kjer bi se jim kedaj, če ne bi v vsem se vèdli tako, kakor jim svétna gospôska velevala, utegnili primeriti, da se jim začasno zapre, kar imajo v davkariji odkupljene bire dobiti. To je tisto „Maukorb höher hängen“ in spada med orožje na Pruskem že zeló razvitega „kulturkampf“, katerega dozda v Avstriji še ne čutimo tako zdatno, kakor v Nemčiji, dokler se nove verske postave izvršujejo v tako zvani „milder Form“. — Pa kam sem zašel s svojo pisarijo, hoteč le poročati, kako se je unidan vršila obravnava za odkup farovške kolekture v Rajzah. Večina odkupnikov nikakor ni bila z odkupom zadovoljna, rekši, da bi kakor dozda to malo reč raji v blagu dajali. Ker se tedaj kolektorni odkup ni tako po ceni skazal, kakor se je ljudem poprej pripovedovalo, in ker nekateri farani bodo imeli po 100 in tudi po 200 gold. odkupnega kapitala plačati, zato bilo je videti mnogo kislih obrazov in slišati nevoljnih glasov, ki so rekli: naj gre vsa odkupna razprava rakom žvižgat! Menda se takih glasov tudi pri vas na Kranjskem manjkalo ne bode.

Vojsko pri Idriji 10. dec. J. L. — 6. dne t. m. se je podal neki mož v Idrijo na sejm; proti večeru mu gre njegova žena naproti, ker se je bala, da bi se mu o hudem mrazu kaka nesreča ne pripetila; al reva je medpotoma oslabela in, ker so hiše daleč narazen, jej ni bilo mogoče kakega človeka doklicati ter je zmrznila. Njen mož jo je drugi dan iskal, pa je tudi ni mogel najti, ker je bila pravo pot zgrešila. Še le 8. dne t. m. zjutraj so jo našli, ko so k božji službi šli v cerkev. Mraz je pa pri nas res tako hud, da drevje poka.

Iz Borovnice 8. dec. J. B. — Imamo peteline na strehah, a tudi pe eline pod strehami, ki se kakor uni obračajo po vetru. To nam kaže sledeča historijca. Bilo je malo več ko pred letom, ko so imele biti pri nas volitve za občinski zastop; takrat je neki Borovničan s podpisom „več srenjčanov“ na vse kriplje delal za sedanjega župana, zdaj pa isti „Borovničan“ ga obira po časnikih in mu očita nemarnost itd. In kam vse to meri? Nikamor drugam, kot na to, da bi se sam rad

vsedel na županijski prestol! Zato se tudi vsem tištim, ki so mu bili pred letom trn v pèti, prikupuje in na vso moč hlina za skrbnega „očeta“ občinskega. No, na svetu je veliko mogoče, zakaj tudi to ne; al naj mi je dovoljeno vprašanje: zakaj pa kot svetovalec županstva svoje dolžnosti ni spolnil? Komu neki je bolj priročno bilo, pri šoli potrebno poskrbeti, ko ravno njemu? katerega le je bolj dolžnost vezala, županu pomagati težko butaro nositi, kakor ravno njemu, ki je županu butaro županstva naložil? Kdor želi čast županstva doseči, naj pustí hlinstvo na strani in naj odkritosrčno reče svojim srenjčanom: „možje, mene volite; jaz bom delal za blagor občine!“ In srenjčani utegnejo mu vroče želje spolniti in zaupanje do njega pridobiti, katerega si z dosedanjim obnašanjem le izpodkopuje. Tako je, brez zamere, dragi moj F.!

Iz Vipave. (*Čitalnica naša*) bode imela 19. decembra t. l. svoj redni občni zbor, k kateremu se vsi gospodje družbeniki vljudno vabijo. Odbor.

Iz Bizovika pod Ljubljano. (*Čitalnica naša*) ima prihodnjo nedeljo, to je, 19. t. m. popoldne svoj občni zbor. Predložil se bo sklep računa preteklega leta, potem bode volitev predsednika in zaslišali se na sveti posamesnih udov. Vljudno vabimo vse ude in druge goste, ki hočejo v naše društvo stopiti. Naj jih nikar ne straši ne mraz ne sneg, vsaj zima bo minula, pa bo zopet leto. Odbor čitalničin.

Iz Ljubljane. — Vsa pozornost je bila zadnjih 8 dni obrnjena na državni zbor Dunajski, kjer je zbornica poslancev obravnavala proračun za prihodnje leto. Pod težkimi, z nožem neborive logike dajanimi udarci od državnopravne stranke, katerih ustavoverci niso mogli odbiti z razlogi, so se začeli sami med seboj vjedati. Kar zboruje Dunajski zbor, niso se čule nikdar tako grozne zatožbe in pritožbe zoper vlado in njeno sistemo, kakor zdaj, — ministri vsi skupaj so jih slišali, pa niso imeli s čim se braniti. Ko bi kaj takega se dogodilo v drugih parlamentih, pri tej priči bili bi odstopili vsi ministri, — pri nas v Avstriji pa tebi nič meni nič obsedijo na svojih stolih!

— (*Iz seje družbe kmetijske 5. dne t. m.*) imamo poročati še sledeče: Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo naznanja svoj začetek družbi kmetijski, jej pošilja svoja pravila in izreka željo po prijazni vzajemnosti. Odbor enoglasno pritrdi. — Na novo ustanovljena živinska zavarovalnica na Dunaji pošilja svoj oglas s prošnjo, naj bi kmetijska družba jo priporočila gospodarjem. Odbor vzame ta oglas na znanje. — Prošnjo Ljubljanskega magistrata za dovoljenje živinskega sejma 8. dan vsacega meseca, ki je od c. k. deželne vlade bila družbi kmetijski v poročanje poslana, odbor soglasno odobruje. — Za presojo gosp. M. Scheyerjevega predloga, po katerem naj bi družba kmetijska v prevdarek vzela: ali ni prezgodaj, da se napravljajo nove zemljiške knjige (*Grundbücher*), predno ni nov kataster razglašen, je bil po predlogu dr. Bleiweisa poseben odsek izvoljen iz gospodov: predsednika barona Wurzbacha, dr. Poklukarja, Detele, Šolmajerja in Vičelna. — Na poziv družbe kmetijske Dunajske se je sklenilo, peticijo poslati zbornici poslancev, naj bi odobrila predlog ministerstva kmetijstva o svoti za državne subvencije kmetijstva; gosp. grof Barbo se naprosi, zbornici izročiti to peticijo, ostale g. poslance Kranjske pa prositi, da jo podpirajo. — Prošnji profesorja Povšeta za nekatere statistične date, ki jih vsled naročila ministerskega potrebuje o popisu živinoreje Kranjske, se bode rado zadostilo. — Vsled vabila predsedstva vinorejskega kongresa, naj bi družba kmetijska poslala svojega zastopnika v ta shod, ki bode prihodnje

leto v Mariboru, je bil enoglasno voljen vitez Gutmansthal, predstojnik podružnice Rateške, vodstvo vinorejske šole na Slapu pa naprošeno, naj poroča, kaj bi hasnilo, da bi na korist Vipavske in sploh Kranjske vinoreje se vzelo v obravnavo v onem shodu. — Na naznanilo županstva v Dobličah in Adlešičah, da sta vodnjaka v Bistrici in Bojancih popolnoma dodelana, je odbor sklenil naprositi gosp. Homača, predstojnika Metliške podružnice, da ogleda vodnjaka in se potem po njegovem poročilu izplača županstvom druga polovica obljubljenе podpore. Isto tako se je sklenilo o vodnjaku na Češnjicah, za katerega ogled se naprosi gosp. Cerar, posestnik in učitelj v Blagovici. — Ker sta župana v Podkrajji in Trnovem odboru poslala zavezno pismo o napravi vodnjaka, se jima je dovolilo izplačanje prve subvencijske polovice. — Za nove ude bili so v tej seji sprejeti sledeči gospodje: Fentler Henrik, posestnik v Postojni, Globočnik Ivan, župnik v Slavini, Poljšak Josip mlajši, posestnik na Slapu, Stare Srečko, grajščak na Kolovcu, Virgler Tomaž, c. kr. živinozdravnik v Črnomlji, Kuralt Teodor, c. k. sodnijski adjunkt v Črnomlji, Kern Rudolf, c. k. sodn. adjunkt v Črnomlji, Šušteršič Franjo, trgovec v Črnomlji, Križaj Nikolaj, kaplan v Semiču, Martinak Josip, c. kr. sodn. adjunkt v Metliki, Röthel Matija, c. kr. sodn. adjunkt v Metliki, Blažek Ivan, lekar v Metliki, Sobčič Josip, občinski svetovalec v Metliki, Nemanič Josip, usnjarski mojster v Metliki, Intraš Franjo, kleparski mojster v Metliki, Gavgelj Lavoslav, posestnik v Metliki, Golija Anton, posestnik v Metliki, Fleišman Lavoslav, posestnik v Metliki, Simonič Martin, posestnik v Metliki, Pečarič Martin, posestnik v Metliki, Navratil Alojzij, posestnik v Metliki, Rajner Šimen, posestnik v Metliki, Premer Anton, upravnik v pokoji v Metliki, Premer Ignacij, mlinar v Primostku, dr. Deu Edvard, c. kr. okrajni sodnik v Črnomlji, dr. Hinterlechner Franjo, c. kr. okrajni komisar v Črnomlji, Hartman Ludovik, c. k. cenilni referent v Črnomlji in Koren Ivan, občinski svetovalec v Metliki.

— (30 ubozih učencev in 30 učenk tukajšnjih ljudskih šol) je preteklo nedeljo imelo prav vesel dan, kajti dobili so od nog do glave dobro in čedno obleko, katero jim je s pripomočjó dobrotnic in dobrotnikov oskrbelo tukajšnje katoliško društvo. Delitev je bila v dvorani čitalnični, iz katere izvira po rajnkemu dr. Orlu vpeljana blaga misel; prečastita gospoda prošt dr. Jarc in katehet nunski Flis sta z lepima govoroma začela in končala milodarni akt, katerega se je vdeležila precejšnja množica prijateljev in prijateljic šolske mladine. Veselje dečkov in deklic pa je množilo še to, da so vsak dobili veliko štruco belega kruha, ki so jim jih darovali dobrotljivi mestni peki. Naj bi častito katoliško društvo tega dobrodelnega čina ne opustilo tudi prihodnja leta!

— Beletristična časnika „Zora“ in „Besednik“ dobita z novim letom konkurenta: „Zvon“ vstane zopet iz groba in začne izhajati na Dunaji pod vredništvom svojega prejšnjega vrednika gosp. Jos. Stritarja. V vabilu na naročbo piše vrednik med drugim to-le: „Ime listu bode „Zvon“ — zvon, ki s krepkim, čistim, milodonečim glasom zjutraj budi na delo; ki o poludné opominja, da povzdignimo oči in srca v jasne višave; ki zvečer po delu vabi na počitek ter trudne delavce zbira okolo svetega domačega ognjišča, kjer se vnemajo prijazni pogovori, pripovedujejo se povesti, pojó se pesmi, zdaj žalostne, zdaj vesele; v vsem pa vlada blag duh, mir in sprava in med brati ljubezen!“ — „V vsem pa blag duh, mir in sprava in med brati ljubezen!“ Vrlo lepe besede so to — bodo li tudi resnica postale? Naj gospod vrednik nikomur, komur so njegovi „soneti“ itd. v spominu, ne zameri,

ako neveren Tomaž ostane, dokler ne vidi v dejanji tega, kar obetajo gori navedene besede.

Če je „Zvonov“ vrednik bral, kar mu je ravnokar Jurčičev „Narod“ pisal na slavo, in ga res navdaja „blag duh“ in želja „miru in sprave“ mora pač vzdihniti: „Bog varuj me prijateljev mojih, pred sovražniki se bodem sam branil!“ „Narod“ namreč s tistim neumnim in brutalnim napuhom, ki je lasten slovenskim divjakom, v zvezde kuje Stritarja, in zopet „Zvonu“ jamo koplje namesti da bi mu prijateljev pridobil.

— (Društvo za umetno obrtnijo v Mnihovem) napravi od 15. junija do 15. oktobra 1876. l. razstavo izdelkov umetne obrtnije, in vabi k vdeležitvi tudi obrtnike Avstrijske, kateri naj oglase do 28. decembra Avstrijskemu centralnemu odboru za to razstavo da Dunaj pošljejo. Program in natančnejša razjasnila o tem se dobé pri obrtnijski zbornici v Ljubljani.

— (Slovensko gledišče.) Preteklo sredo so bili prostori lepo polni. V prvi igri, izdelani po znanem francoskem okusu, odlikovali so se posebno gg. Jeločnik, Schmidt in Kocelj, pa gospica Podkrajškova; tudi drugi so se dobro obnašali. V burki „Hišina“ (in več kot burka ni hotela biti „Hišina“) je gosp. Kajzelj z Alešovčevim iz slovenskih pesmi prav drastično sestavljenim kupletom vzbudil mnogo burnega smeha in živahnega pripoznanja. Gosp. Alešovec je v godbi sicer samouk, al vendar je pokazal, da zna skladati napeve, ki se poslušavcem dobro prilagajo. — Gospá Odijeva je hvalevredno sodelovala in njena muzikalična vloga se ji je dobro obnesla. — V soboto se bo igrala vesela igra „Ogenj ni igrača“, ki je neki prav dobra.

— (Čitalnica) napravi prihodnjo nedeljo, 19. dne t. m. „besedo“, katere interesantni program je sledeči: 1. Förchtgott-Tovačowsky — „Sloga“ (nov) moški zbor s čveterospévom. 2. Verdi — iz opere „Rigoletto“, duo za gosli in glasovir. 3. Stöckl — „Devi“, peterospév za sopran, mezzosopran, alt, tenor in bas. 4. Zajc — „Živila Hrvatska!“ (nov) moški zbor. 5. „Ženski jok“, veseloigra v enem dejanji. — Začetek ob 7. uri zvečer.

— (Občni zbor čitalnice) bode, kakor druga leta, na sv. Štefana dan, dopoldne ob 11. uri.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — V zbornici poslancev se je 6. dne t. m. začela obravnavo proračuna za leto 1876. To je vršelo in gromelo po zbornici, enkrat celó je strela vdarila na sedež finančnega ministra. Proračun kaže po ministrovem računu primanjka 30 milijonov in 320.228 gold. V glavni razpravi se je oglasilo 21 govornikov — proti proračunu in za proračun. Vsi govorniki in tudi ustavoverci, priznali so žalostni stan naših financ, govorniki državopravne stranke pa so grozovito šibali sedanjo sistemo, ki je kriva vseh nadlog Avstrijskih; odlikoval se je s svojim tehtnim govorom zopet naš Herman in dokazal, da pogrešni stroj uprave je vzrok politiškega in gospodarskega propada. (Govor prinesó „Novice“ drugi pot.) — Poslanec Skene, vladni prijatelj, je naravnost rekel, da za več let bode primanjka po 50 in 60 milijonov gold.; poslanec Plener pa, da ministrov proračun je fikcija, kajti ne 30 milijonov bode znašala primanjka za prihodnje leto, ampak 61 milijonov. Plenerjev govor je zgrabil ministra Depretisa tako hudo, da se je spozabil in v odgovoru svojem osebne nakane očital. Zdajci pa plane Plener kvišku in ministru v obraz reče, da tak napad zavrača z zaničevanjem! Vsled tega vstane vriš in ropot v